

ANTOINE GEMAYEL

Levél Libanonból

*„Gyere le, mátkám, a Libanonról,
gyere le a Libanonról, ide le!”*

(Én 4, 8)

Mindnyájan ismerjük Libanon csodálatos képét, amelyet az Énekek Éneke idéz föl. Csakhogy ezt a Krisztusnak fölékesített gyönyörű menyasszonyt most elcsúfította a 12 éve tartó háború, a vérengzés és a menekültek ezreinek szenvedése, akik mindegyüket elvesztették – csak Istenbe és hazájukba vetett hitüket nem.

Ennek a 10 400 km²-es kicsiny országnak 3 millió lakosa van. Ebből 51 százalék keresztény, 49 százalék muzulmán és egy kis közösség zsidó. A keresztények 67 százaléka maronita katolikus. A libanoni katolikus egyház az apostoli időkre, pontosabban Szent Péter antiochiai térítésére vezeti vissza eredetét.

A történelem folyamán a Közel-Kelet üldözött keresztényei Libanonba menekültek, mert ez a kis ország híres volt vendégszeretetéről. A 23 arab ország között egyedül itt jött létre liberális társadalmi berendezkedés. – Libanon adta az emberiségnek az ábécét, megszentelt földjén Krisztus is többször járt, több csodat is tett itt (gondoljunk például a kánaáni asszony lányának meggyógyítására: Mt 15, 21–28), az apostolok itt kezdték térítő munkájukat.

A katolikus egyházhoz a következő vallási csoportok tartoznak:

maroniták	800 000, a katolikusok 75,5 százaléka
görög katolikusok	225 000, a katolikusok 21,10 százaléka
örmény katolikusok	25 000, a katolikusok 2,34 százaléka
szírek	7 000, a katolikusok 0,65 százaléka
káldeusok	5 000, a katolikusok 0,46 százaléka
latin szertartású	4 000, a katolikusok 0,37 százaléka
összesen:	1 066 000

A nem katolikus keresztények vallási csoportjai Libanonban:

görög ortodoxok	300 000, a katolikusok 28,14 százaléka
örmény ortodoxok	170 000, a katolikusok 15,95 százaléka
szír ortodoxok	20 000, a katolikusok 1,88 százaléka
asszírok	15 000, a katolikusok 1,40 százaléka
protestánsok	25 000, a katolikusok 2,35 százaléka
összesen:	530 000, a katolikusok 50 százaléka

A muzulmánok vallási csoportjai Libanonban:

siíták	680 000, a népesség 22,62 százaléka
szunniták	580 000, a népesség 19,29 százaléka
drúzok	200 000, a népesség 6,65 százaléka
Összesen:	1 460 000, a népesség 49 százaléka

Az egyes katolikus közösségek élén álló pátriárkák és püspökök alkotják a libanoni katolikus püspökkari konferenciát. Ehhez a konferenciához tartozik a kommunikációs eszközök püspöki bizottsága is.

Az országban négy libanoni férfiszervezet és öt libanoni női szervezet működik. Mellettük 80 külföldi szerzetesrend misszionáriusai dolgoznak kórházakban, iskolákban, szociális intézményekben. Összesen 3200 pap és szerzetes, valamint 3500 szerzetesnő működik Libanonban. Ez igen nagy szám az ország népességéhez viszonyítva. (Olyan, mintha Franciaországban például 112 000 pap és szerzetes, illetve 122 000 szerzetesnő élne, pedig számuk jelenleg csupán 36 000, illetve 65 000.)

A libanoni egyház egyedülálló helyzetben van: a szír, görög, latin és arab kultúra egymásra hatásában él, és az egyház maga is gazdagítja és elősegíti ezt a kölcsönhatást. Az országban négy élő nyelvet (arab, francia, angol, örmény) és három liturgikus nyelvet (szír, latin, görög) használnak.

Mindez igen kedvező az ökumenizmus szempontjából. Az országban az ökumenizmus nem terv, hanem megvalósult gyakorlat. A különböző vallási közösségek között jóindulatú tolerancia van. Gyakoriak a lelki és teológiai találkozók. A katolikusok és az ortodoxok minden fenntartás nélkül vesznek részt egymás szertartásain: különösen a keresztelekőn, az esküvőkön és a temetéseken.

A keresztények mindig a békességre törekszenek. Libanon kulturális és vallási pluralizmusa egyedülálló a Közel-Keleten. A kommunikációs eszközök püspöki bizottsága valamennyi libanoni vallási csoporttal együttműködik.

A háború tragikus következményei

A 12 éve tartó háború rettenetes erkölcsi és anyagi károkat okozott. Kb. 500 000 keresztény él menekültként saját hazájában. Elsősorban északon, délen és keleten üzték ki őket a betörő idegen erők: palesztinok és muzulmánok, akiket vallási fanatizmus vezetett. A menekültek rettenetes nyomorban élnek Kelet-Bejrútban: elhagyott iskolákban, templomokban, félig befejezett épületekben. Sokan az éhhalállal küzdenek. A keresztények 70 százaléka él az ország területének 18 százalékán! Libanon területének 70 százalékát megszállták a szíriai csapatok, 18 százalékát az izraeli erők.

125 000 keresztény lelte halálát a harcok következtében, köztük 34 pap és apáca. Csúpn néhány példát említek: vértanúságot szenvedett a holland jezsuita atya, Nicolas Cluitters, aki három plébánia papi teendőit látta el siíta területen. Többek között árvaházat alapított, amelyben a gyerekek 90 százaléka muzulmán volt. 1985. március 14-én elrabolták; két hét múlva találták meg a holttestét egy kútba dobva. Szörnyű kínzások nyomait mutatta. Az idős, 93 éves Boutros Sassine atyát pedig felfegyverzett elemek megrohanták, és ereit felvágva ölték meg 1975-ben. Legutóbb, 1986. május 25-én gyilkolták meg Pierre Abi-Akl atyát a siíta milicisták.

Idáig 200 000 sebesültje van a háborúnak, és mintegy 25 000-re tehető a 16 év alatt elárvult gyermekek száma. 202 keresztény várost dúltak föl, ebből 40-et bulldózerrel

teljesen eltüntették a föld színéről. 378 templomot, iskolát, vallási intézménynek ott-hont adó épületet romboltak le. Ezek a számok igen nagyok, ha a kicsiny ország lakosságához viszonyítjuk őket. A világegyház szociális intézményei és a Nemzetközi Vöröskereszt együttesen sem tudják ellátni a szerencsétlen menekülteket, akiknek a legalapvetőbb megélhetési cikkeket is nélkülözniük kell.

Libanon katolikus püspökei a világhoz fordulnak a szenvedő libanoni nép nevében. Elsősorban leszögezik, hogy Libanon *nem* a terrorizmus földje – bármennyire is ez van elterjedve a sajtóban –, hanem a terrorizmus rabja. A terrorista cselekményeket az országon belül és kívül nem a libanoniak készítik elő és hajtják végre, hanem idegen kezek: szírek, irániak, líbiaiak, izraeliek.

A libanoni keresztények segítséget kérnek, hogy felszabaduljanak az idegen elnyomás alól. Ez a háború ugyanis nem polgárháború, sem nem vallási háború a keresztények és a muzulmánok között. Ez a háború a libanoniak háborúja a betörő fanatikus (komeinista) erők ellen. A mérsékelt libanoni muzulmánok is szenvednek tőle, de ők sem cselekedhetnek szabadon.

A libanoni egyház létében van fenyegetve. Ha a libanoni keresztények nem kapnak segítséget függetlenségükért folytatott harcukban, az egyház is elveszti libanoni közösségeit, ennek pedig beláthatatlan következményei lennének az egész Közel-Keleten.

Vallásháború? – Libanon!

„Továbbmenve Jézus Tirusz és Szidon vidékére vonult vissza”... Ma úgy mondanánk: Tyr és Szaida vidékére – Libanonba. Az akkori arámok és föniciaiak az évszázadok során elarabosodtak. A kereszténység ellenben már az első évtizedekben itt is gyökeret vert. „Akik az István miatt kitört üldözés elől szétszéledtek, eljutottak egészen Föniciáig, Ciprusig és [a mai Libanon északi határán is túl eső] Antiochiáig” – számol be az Apostolok Cselekedetei (11, 19). S Libanon az egyedüli arab ország, melynek többsége mindmáig meg is őrizte kereszténységét.

Száműzöttek otthona, üldözöttek menedéke volt Libanon másfél évezreden át – és különböző népek és különböző vallások találkozóhelye. Az iszlám terjeszkedése előtt sokféle keresztény keresett oltalmat Libanon hegyei közt: görög ortodoxok, szír jakobiták, később örmények. Mindenekelőtt pedig a szír-antiochiai egyházból még a 4. században kivált és Rómához hű maroniták találtak itt új hazára. A keresztények után mohamedánok is jöttek: az iszlám többségi, szunnita ágával szemben álló síiták vagy az utóbbiból kivált drúzok. A hegyek védelmet nyújtottak. Az itt lakók teljes vagy adózásra kötelezett félfüggetlenségben élhettek, nagyjából olyan gazdasági fejlettségben és társadalmi rendben, mint a középkor egyéb európai államai. Kereskedők – a levantei kalmárok – a Földközi-tengeren mindenütt otthon voltak. Az európai udvarokkal rendszeres kapcsolatot ápoltak. A kereszties háborúk kora óta az egyházi összeköttetések is állandósultak. Az újkor kezdetétől pedig megerősödött a kulturális csere. 1554-ben megalakult a római Maronita Kollégium. Az 1736. évi reformzsinat minden plébániát egy-egy iskola felállítására kötelezett. 1798-ban megnyitotta kapuit az első maronita egyetem. Az analfabetizmust a 19. század végére gyakorlatilag teljesen felszámolták.

Az európai kapcsolatok hasznélvezői elsősorban a mai Libanon középső részén élő keresztények voltak. Jómódú, polgárosult, főleg középosztályból álló társadal-